

**Proves d'accés a cicles formatius de grau superior de formació professional inicial,
d'ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, i d'ensenyaments esportius 2020**

Geografia **Sèrie 2**

**SOLUCIONS,
CRITERIS DE PUNTUACIÓ
I CORRECCIÓ**

INSTRUCCIONS:

La prova consta de dos exercicis:

- **Part obligatòria: exercici 1.**
- **Part optativa: exercici 2. En aquest exercici heu de triar UNA de les dues opcions, A o B. Cal que indiqueu clarament quina heu triat (A o B).**
- **Si responeu a les dues opcions, s'entendrà que heu escollit l'opció A. En cap cas no es puntuaran qüestions de les dues opcions.**

Exercici 1
[5 punts en total]

Llegiu atentament el text i responeu les qüestions següents.

Espanya afronta la segona onada de despoblació

El padró de 2018 dibuixa dues Espanyes. Una, en alça, ha vist créixer la seva població a la majoria de les seves ciutats i pobles grans en la darrera dècada. Però, una altra es troba en decadència, ja que ha succeït el contrari. L'Espanya que no està banyada pel mar, a excepció de Madrid, ha perdut un quart de milió d'habitants des del gener del 2008 fins al gener del 2018.

La caiguda demogràfica de les poblacions importants s'ha fet notar en especial en províncies com les d'Astúries, Jaén o Albacete. Allà, del 2008 al 2018, nou dels seus deu municipis principals han perdut habitants. A quatre províncies de Castella i Lleó (Àvila, Burgos, Sòria i Zamora) i a Terol, vuit de les deu localitats més importants han reduït la seva població en una dècada.

Davant d'aquesta realitat, Madrid, Barcelona i, encara que de manera desigual, la costa mediterrània es mostren com a grans pols d'atracció que amplien els seus efectes cada vegada més lluny de les seves zones d'influència tradicionals. Els deu municipis més importants de Barcelona i d'Almeria han crescut des de 2008. El mateix succeeix a les nou ciutats principals de les províncies de la costa de Guipúscoa, Huelva, Màlaga o Las Palmas, i només en una de l'interior, Guadalajara, que es beneficia de la seva proximitat a Madrid.

Les capitals de comarca i de província van ser unes aliades involuntàries contra el despoblament rural. Retenien població: el buit demogràfic quedava compensat per les corones metropolitanes, que van néixer al voltant de les ciutats en el context de la bombolla de la construcció. Però aquest fet ja no està succeïnt en províncies com les de Burgos, Palència, Lleó, Jaén, Zamora o Salamanca, en les quals la població de la capital, la seva àrea i la seva província van a la baixa: "La ciutat de Salamanca va començar a perdre població perquè la gent es comprava casa, més barata, als seus voltants. Aquesta corona va créixer durant uns anys, però ara la gent se'n va, i ja es fora de la província", descriu el professor de la Universitat de Salamanca José Ignacio Plaza, expert en anàlisi geogràfica.

Adaptació feta a partir d'un text publicat a
El País. Sociedad. [en línia] (13 febrer 2019)

1. Resumiu les idees principals del text.
[1 punt]

El padró del 2018 mostra que mentre una part d'Espanya guanya població, determinades regions en perden.

Les ciutats més importants de províncies d'interior com Jaén, Albacete o bona part de les províncies de Castella i Lleó estan perdent població.

En canvi, Madrid, Barcelona i la majoria de nuclis de la costa mediterrània augmenten població.

Des del 2008, una part de les províncies de l'interior d'Espanya que han patit despoblament rural han començat a patir una pèrdua de població. També les ciutats més importants com les capitals de comarca o de província.

2. Definiu els termes següents: *creixement vegetatiu*, *densitat de població*, *àrea metropolitana* i *despoblament rural*.

[2 punts]

Creixement vegetatiu: diferència entre el nombre de naixements i de defuncions.

Densitat de població: nombre d'habitants que té un territori per quilòmetre quadrat, suposant que la població es reparteixi uniformement en aquest territori. S'expressa en hab/km².

Àrea metropolitana: aglomeració urbana dominada per una gran ciutat a l'entorn de la qual s'integren diversos municipis; en conjunt, formen una unitat funcional, que sovint està institucionalitzada.

Despoblament rural: es procés d'emigració del camp a la ciutat, generalment protagonitzat per gent jove.

3. Expliqueu la distribució desigual de la població a l'Estat espanyol: indiqueu-ne les causes i destaqueu quines són les comunitats autònomes amb major i menor densitat de població.

[2 punts]

L'any 2016 la població espanyola era de 46,5 milions de persones. L'augment de població des dels anys 60 del segle XX ha estat important, però s'ha distribuït de manera desigual, ja que la majoria de la població s'ha anat concentrant a la perifèria del país i a la comunitat de Madrid, mentre que la resta de l'interior peninsular s'ha anat despoblant.

Aquest desequilibri es produeix perquè el model de desenvolupament econòmic va prioritzar determinades regions industrials com Barcelona, València o Bilbao, i va potenciar un model turístic ubicat a les zones de la perifèria i a les Illes Balears i a les Canàries. Com a excepció de l'interior peninsular s'ha de destacar Madrid i la seva àrea metropolitana, que té una densitat de població de les més altes d'Espanya. Altres ciutats poblades de l'interior són Saragossa o Valladolid.

Les regions que més han patit processos de despoblació han estat bona part de Castella i Lleó, Castella-La Manxa, Aragó, Extremadura i Galícia. Aquestes regions van patir un procés de migracions internes cap a les zones industrials d'Espanya durant els anys 60 i

principis dels 70 del segle XX. En l'actualitat bona part d'aquestes províncies de l'Espanya interior continuen perdent població.

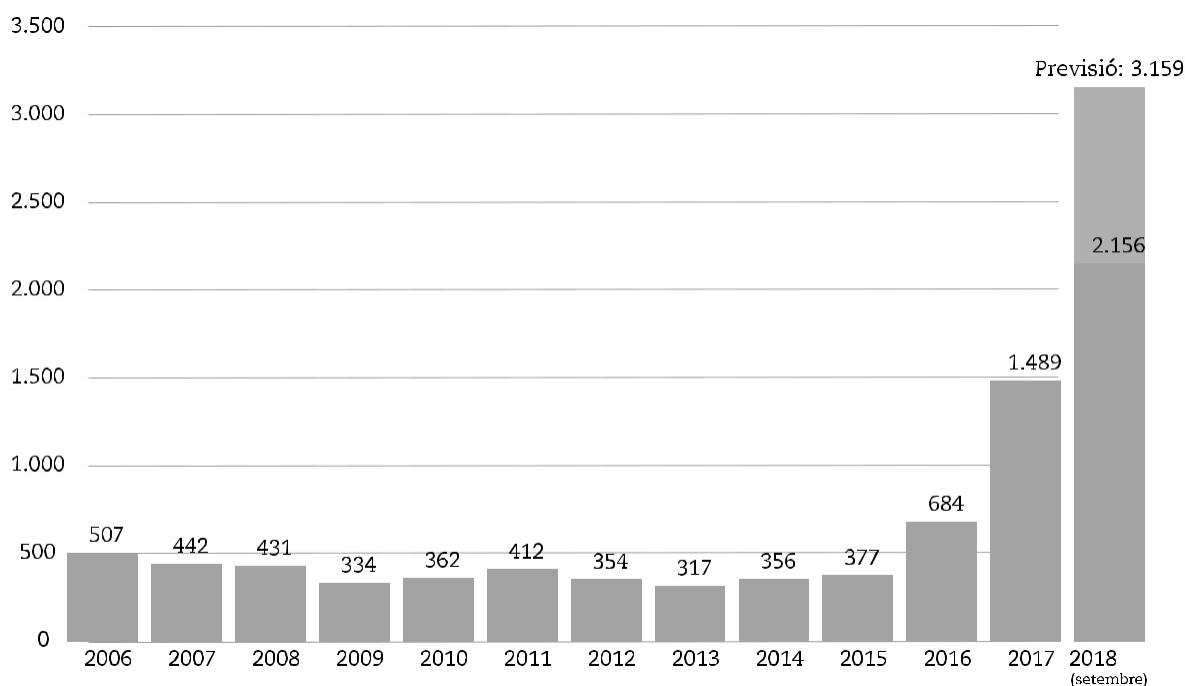
Exercici 2

[5 punts en total]

OPCIÓ A

Observeu atentament el gràfic i responeu les qüestions següents.

Evolució del nombre de nous casos d'infants migrants sense referents familiars arribats a Catalunya

Font: informe elaborat pel Síndic de Greuges de Catalunya. La situació dels infants migrants sense referents familiars a Catalunya. Setembre de 2018.

1. Descriu la informació que proporciona el gràfic.

[1 punt]

El gràfic de barres mostra l'evolució de l'arribada de menors no acompanyats a Catalunya des de l'any 2006 fins al setembre del 2018. Hi afegeix una previsió del nombre de menors que arribaran fins a finals de l'any 2018.

Cal destacar que l'any 2016 es va produir un canvi de tendència, caracteritzat per un creixement exponencial en l'arribada de menors no acompanyats; de fet, el 2017 multiplica per quatre les dades del 2015, de 377 nous casos atesos al sistema de protecció es passa a 1.489. L'any 2018, tenint en compte la previsió fins a finals

d'any, el nombre d'infants migrants sols arribats a Catalunya podria duplicar el de l'any anterior.

2. Definiu els termes següents: *refugiat*, *saldo migratori*, *immigració per reagrupament familiar* i *immigració il·legal*.

[2 punts]

Refugiat: persona que s'ha vist obligada a abandonar el seu país per la guerra, la violència o la persecució, per una catàstrofe natural, o bé, per una situació de violació sistemàtica dels drets humans. El dret internacional estableix que els refugiats no poden ser expulsats ni retornats a situacions en què la seva vida o llibertat estiguin en perill.

Saldo migratori: diferència entre l'emigració i la immigració registrades en un territori durant un període de temps determinat. El saldo pot ser positiu o negatiu.

Immigració per reagrupament familiar: conjunt de familiars de les persones immigrades i amb permís de residència que es reuneixen amb els seus cònjuges o fills al país que els ha acollit.

Immigració il·legal: afecta les persones que travessen fronteres sense tenir els requeriments legals del país de destinació.

3. Classifiquen les conseqüències dels moviments migratoris, diferenciant les conseqüències per al país d'origen i les conseqüències per al país d'arribada.

[2 punts]

L'aspirant ha d'identificar un mínim de 3 conseqüències per al país d'origen i 3 conseqüències per al país d'arribada.

Per al país d'origen:

- **Disminució de l'atur.**
- **Despoblament del territori.**
- **Envel·liment de la població.**
- **Entrada de divises.**

Per al país d'arribada:

- **Contribueixen al desenvolupament econòmic.**
- **Rejovenixen les poblacions de destí i fan créixer la taxa de natalitat.**
- **Enriqueixen la diversitat cultural.**
- **Possibles problemes d'integració i convivència amb les poblacions de destí.**

OPCIÓ B

Observeu atentament la taula i responeu les qüestions següents.

Població ocupada en milers de persones per sectors d'activitat a Catalunya

Any	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
2018	58	626,6	212,5	2.465,10	3.362,20
2017	54,5	590,5	208,5	2.421,80	3.275,30
2016	50,8	583,6	184,2	2.365,20	3.183,90
2015	47,8	582,1	182,6	2.265,20	3.077,70
2014	45,1	558,4	181,2	2.246,20	3.030,90
2013	52,4	547,2	184	2.185,90	2.969,60
2012	55,5	563,8	197,5	2.214,90	3.031,60
2011	59,1	590,3	246,4	2.310,90	3.206,80
2010	67,7	621,9	286,7	2.272,90	3.249,10
2009	59,1	643	336,8	2.251,50	3.290,30
2008	62,2	767,4	406,3	2.345,5	3.581,30
2007	78,3	774,7	441,9	2.281,70	3.576,60
2006	91,8	804,5	416,2	2.174,40	3.486,90
2005	82,9	798,8	355,7	2.134,10	3.371,50
2004	75	761,8	356,8	1.977,40	3.171,00
2003	79,3	796	333,6	1.850,80	3.059,60
2002	72,6	824,3	299	1.708,60	2.904,50
2001	73	812,6	294,8	1.645,40	2.825,80

Font: Idescat. A partir de dades de l'enquesta de població activa de l'INE.

1. Descriu la informació que proporciona la taula.

[1 punt]

Es tracta d'una taula estadística extreta de l'Idescat que mostra la població ocupada a Catalunya per sectors d'activitat i en xifres globals des de l'any 2001 fins a l'any 2018; s'expressa en milers de persones.

L'aspirant ha de fer referència al fet que l'evolució de la població ocupada des de l'any 2001 fins al 2018 ha tingut una tendència creixent en termes globals a excepció del període 2009-2014 on s'observa una davallada causada per l'impacte de la crisi econòmica. No obstant això, des del 2001 fins al 2018 s'ha incrementat la població activa en 536.000 persones a Catalunya.

Per sectors d'activitat, el sector serveis és el que ha augmentat significativament en més de 800.000 persones ocupades l'any 2018 en relació amb les que hi havia en aquest sector l'any 2001. Per contra, la resta de sectors (l'agricultura, la indústria i la construcció) han patit un descens.

2. Definiu els termes següents: *terciarització*, *globalització econòmica*, *deslocalització* i *sectors de tecnologia punta*.

[2 punts]

Terciarització: creixement del sector serveis en detriment de la resta de sectors.

Globalització econòmica: procés de vinculació i integració dels mercats financers i de l'economia de diferents països de manera que les fronteres nacionals perden importància per als moviments de capitals i mercaderies.

Deslocalització: moviment que fan algunes empreses que consisteix a traslladar la seva producció o una part de la mateixa a països on els costos laborals són més baixos, la legislació ambiental és menys exigent i/o té unes polítiques fiscals més favorables.

Sectors de tecnologia punta: sectors industrials que inclouen tecnologies de la informació, l'automatització, la biotecnologia...

3. Expliqueu l'evolució del sector de la construcció en l'economia catalana des de l'any 2001 fins a l'actualitat i destaqueu l'efecte de la crisi financera mundial de l'any 2007. Utilitzeu les dades de la població ocupada en aquest sector que us proporciona la taula estadística de la població ocupada.

[2 punts]

El sector de la construcció va començar la dècada dels anys 2000 experimentant un ràpid creixement que es va allargar fins a l'any 2007; l'any 2001 a Catalunya hi havia prop de 300.000 persones ocupades en la construcció i l'any 2007 van arribar a les 440.000 persones. Aquest creixement va afectar l'economia en general, que també va seguir una tendència favorable en aquest període.

Les causes que expliquen el ràpid creixement de la construcció estan relacionades amb els guanys que s'obtenien amb l'especulació immobiliària, l'accés fàcil al crèdit, i a les expectatives generalitzades que el preu dels habitatges seguiria creixent indefinidament. La crisi financera mundial que es va produir a partir de l'any 2007 va provocar la fi de la bombolla immobiliària que s'havia creat al voltant de la construcció d'habitatges; aquesta crisi afectà directament el sector de la construcció, que va patir una davallada important. En el cas de Catalunya, el sector de la construcció va començar a perdre treballadors l'any 2008, i l'any 2014 va arribar al nivell més baix, amb 181.000 persones ocupades en aquest sector, per tant, molt per sota dels índexs de l'any 2001. La crisi del sector va afectar altres indústries auxiliars, es van incrementar les taxes d'atur globals i va afectar el consum i l'endeutament de les famílies.

Des de l'any 2017 s'observa una certa recuperació del sector i l'inici d'una tendència a l'alça en la contractació de treballadors en aquest àmbit; així i tot, encara no s'han arribat als índexs de l'any 2001.